

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2618/2021
25.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Душанка Ђапић, адвокат из ..., против тужене „ОТР Банка Србија“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Милан Ивошевић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3441/20 од 26.05.2021. године, у седници одржаној 25.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3441/20 од 26.05.2021. године у преиначавајућем делу, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиле и потврђује пресуда Основног суда у Сомбору П1 85/19 од 03.07.2020. године у делу става првог изреке којим је одлучено о поништају решења о отказу уговора о раду тужилји и о трошковима поступка, и **ОДБИЈА** захтев тужиле за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилја да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 33.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема писаног отправака.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П1 85/19 од 30.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила поништај решења тужене дел. бр. ... - .../... ... од 27.11.2018. године о отказу уговора о раду тужилји и да се обавезе тужена да тужилју врати на рад на радно места ... – Филијала ... – функција управљања мрежом „...“ АД ... или друго радно место одговарајуће стручном знању, способности и искуству тужиле, као и да тужилји накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужилја да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 114.750,00 динара, са законском затезном каматом извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3441/20 од 26.05.2021. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је одлучено о захтеву тужиле да се врати на радно место ... – Филијала ..., функција управљањем мрежом - „...“ АД ... или друго радно место одговарајуће стручном знању, способности и искуству тужиле и одбачена тужба у том делу, док је у преосталом делу жалба тужиле усвојена и преиначена првостепена пресуда тако што је усвојен тужбени захтев тужиле и поништено решење тужене дел. бр. ... - .../... ... од 27.11.2018. године о отказу уговора о раду тужилји и тужена обавезана да тужилју врати на рад. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.250,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилји накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 33.000,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилја је дала одговор на ревизију, са захтевом за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Битна повреда члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се у ревизији указује није разлог за изјављивање ревизије, како је то прописано чланом 407. став 1. тачка 2. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је била у радном односу на неодређено време код тужене банке (филијала ...) на радном месту ... (по уговору о раду од 15.08.2006. године, са анексом од 30.07.2013. године). Према опису послова (који су саставни део анекса уговора о раду) главни задаци радног места тужиле су, између осталог, надзор и систематска контрола активности Филијале. Решењем тужене дел. бр. ... - .../... ... од 27.11.2018. године, тужилји је отказан уговор о раду са припадајућим анексима, због тога што је својом кривицом учинила повреду радне обавезе из члана 127. тачке 3., 7 и 15. Колективног уговора тужене на тај начин што је 10.09.2018. године прекршила Процедуру за затварање благајне главног благајника, а дана 11.09.2018. године (заједно са запосленима ББ и ВВ) Процедуру за отварање сефа, те је на основу наведених околности установљено да тужилја (као контролор и верификатор) није спроводила активности затварања и отварања благајне (ближе изложене у том решењу) на начин како је то прописано процедурама банке.

Радно време филијале тужене банке са странкама је било од 8,00 до 16.00 часова (осим понедељка када је радно време од 8.00 до 17.00 часова, због повећаног платног промета). Дана 10.09.2018. године (понедељак) на крају радног дана није бројана готовина из свих благајни, односно приликом примопредаје новца између благајника ГГ (задужена за благајну ...) и главног благајника ББ (задужена за главну благајну ...) због повећаног обима посла, већ је примопредаја извршена преузимањем од благајника

ГГ пластичне фасцикле са готовином (из њене благајне), два обрасца, као и два налога између ове две благајне (које је сачинила), који налози и дотације (за валуту РСД и ЕУР) су садржали парафе тужиље и оба благајника, при чему је тужиља извршила ауторизацију главне благајне (тако што су стање новчаница за главну благајну и сеф оверени печатом и парафом тужиље као контролора). Дана 11.09.2018. године, готовина није бројана ни на почетку радног дана приликом примопредаје кључа од сефа и готовине из сефа, нити на крају радног дана приликом затварања сефа (тако да је фасцикла са готовином из благајне којом је била задужена благајник ГГ, која је била одсутна са посла, остала у сефу без бројања).

Дана 12.09.2018. године откривен је мањак у благајни којом је била задужена благајник ГГ (у износу од 15.000 евра), тако што је благајник ВВ (која је мењала од 11.09.2018.године) отворила фасциклу са новцем из те благајне. По сазанању за постојање мањка тужиља је, поступајући по процедури банке, обавестила директора филијале, који је затим обавестио вишу инстанцу. Благајник ГГ је истога дана, пошто су је обавестили о мањку, донела новац у филијалу, тако да је новац одложен у сеф. Након тога, тужена је спровела поступак утврђивања одговорности тужиље у складу са Правилником о поступку утврђивања одговорности за повреду радне обавезе/кршење радне дисциплине и утврђивања штете од 15.09.2015. године који је окончан доношењем предметног решења о отказу уговора о раду тужиљи. Решење о отказу уговора о раду тужиљи је достављено путем огласне табле дана 12.12.2018. године. Пре доношења решења о отказу тужиљи је достављено упозорење на постојање разлога за отказ уговора о раду, на које се тужиља изјаснила.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиље као неоснован налазећи да су били испуњени услови из члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду за отказ уговора о раду тужиљи због учињене повреде радне обавезе на начин и под условима наведеним у побијаном решењу о отказу уговора о раду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила поништај решења тужене о отказу уговора о раду и враћање на рад, закључивши да нису били испуњени законски услови за давање отказа уговора о раду тужиље од стране тужене банке у смислу одредбе члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 75/14), јер тужиља повреду радне обавезе која јој је стављена на терет није учинила својом кривицом. Према становишту другостепеног суда, непоступање тужиље у складу са Процедуром за затварање благајне главног благајника и Процедуром за отварање сефа банке, било је из обичне непажње, због прекомерног обима посла (рад и по 10 часова). Поред тога, за тужену није било штетних последица јер је тужиља чим је утврдила неправилност (да недостаје новац који се налазио у фасцикли благајника ГГ) поступила по правилима банке и обавестила директора, а новац је од стране тог благајника био одмах враћен туженој.

Основано се ревизијом тужене побија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права.

Чланом 179. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05 ... 95/18) прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом

кривицом учини повреду радне обавезе и то ако несавесно или немарно извршава радне обавезе (тачка 1.) и ако учини другу повреду радне обавезе утврђену општим актом, односно уговором о раду (тачка 5.).

Чланом 127. Колективног уговора тужене је као повреда радне обавезе превиђено: непридржавање односно неспровођење одлука донетих од стране органа односно овлашћених лица послодавца (тачка 3.), понашање/поступање супротно одредбама Статута Банке, општих аката послодавца, колективног уговора и уговора о раду (тачка 7.) и неблаговремено, несавесно и немарно извршавање радних дужности и обавеза прописаних одговарајућом тачком уговора о раду закљученог између запосленог и банке (тачка 15.)

Процедуром за закључење благајне главног благајника (бр. 03.01.01.03.) предвиђена је, између осталог, обавеза благајника да на крају радног дана приступи бројању новца своје благајне у присуству верификатора (директора филијале, заменика директора филијале, шефа филијале), уз предају верификатору одређених докумената. Предвиђена је, између осталог, и обавеза верификатора да ауторизује трансакције које се односе на трансфер новца у сеф, и да потписом и печатом овери штампани налог „Дотације између благајне“ и да ауторизује трансакцију која се односи на књижење мањка/вишка у децималном износу за РСД и потписом и печатом овери налог трансфера (корак 3.). Прописано је отварање сефа у складу са одговарајућом процедуром за отварање сефа (корак 4.) и бројање новца у сефу (корак 5.) у присуству верификатора. Укупан износ пребројаног новца затеченог у сефу и новца дотираног од главног благајника се упоређује са стањем благајне сефа у систему. Верификатор одобрава и ауторизује трансакцију трансфера потписивањем/ печатањем штампане Дотације и одобрења екрана у систему (корак 8.). После стављања новца у сеф главни благајник и верификатор оверавају и потписују прегледе активности документ „Стављање новчаница по валутама и апоенима“, након чега главни благајник прелази на закључење благајне у систему путем верзије: затварање благајне, затим следи штампање и потписивање прегледа активности благајне главног благајника што ради главни благајник, и ауторизације затварања благајне (корак 12.) када верификатор приступа одобравања/ауторизацији затварања благајне путем верзије затварање благајне који потписује и печатом оверава, између осталог, преглед активности и остале документацију коју још није потписао.

Процедуром за отварање сефа (бр. 03.01.03.02.) тужене банке, предвиђено је да шеф за односе са клијентима физички отвара сеф, након истека периода одложеног отварања у присуству главног благајника (корак 5.) и потврђује да стање сефа није нарушено и врши визуелну контролу садржаја сефа (корак 6.).

У конкретном случају несумњиво је утврђено да је тужиља дана 10.09.2018. године и 11.09.2018. године извршила повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 95/18), члана 127. Колективног уговора тужене (тачке 3., 7. и 15.) и тачке 15. уговора о раду у време, на на начин и под условима наведеним у побијаном решењу о отказу уговора о раду.

Наиме, неопходан услов за постојање отказног разлога због повреде радне обавезе је кривица запосленог за предузету радњу или пропуштање да предузме одређену радњу у циљу извршења радне обавезе која представља биће повреде радне

обавезе и постојање узрочне везе између између радње (или другог недозвољеног поступања запосленог) и учињене повреде радне обавезе. Супротно становишту другостепеног суда, по оцени Врховног касационог суда повреду радне обавезе тужиља је учинила својом кривицом која се састоји у томе да као шеф филијале и контролор код тужене банке дана 10.09.2018. године и 11.09.2018.године није спроводила активности затварања и отварање благајне (и сефа) на начин како је то прописано процедурама тужене банке, иако је својим потписима као контролор верификовала стање готовине у благајнама због чега није одмах уочен мањак у главној благајни (односно у благајни којом је био задужен један од благајника). Основано се ревизијом тужене указује да је за постојање повреде радне обавезе довољно да је она учињена из обичне непажње с обзиром на то да Закон о раду(осим код одговорности запосленог за штету) не врши степеновање кривице. Одговорност тужиље као шефа филијале банке, верификатора и контролора је била појачана, па све и да се прихвати да је умор, услед рада дужег од пуног радног времена, довео до непридржавања Процедуре банке везано за затварање благајне главног благајника крајем радног дана 10.09.2018.године, то не би довело до повољније одлуке за тужиљу јер је до повреде радне обавезе дошло и на почетку следећег радног дана 11.09.2018. године, када се кршење Процедуре за отварање сефа није могло приписати умору односно крајњој непажњи тужиље. То што је мањак покривен од стране запосленог који је био задужен за једну од благајни не ослобађа тужиљу одговорности за учињену повреду радне обавезе.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да су се у радњама тужиље стекла обележја повреде радне обавезе из члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду, члана 127. тачке 3., 5. и 7. Колективног уговора тужене и члана 20. тачке 3., 7. и 15. уговора о раду, па јој је побијаним решењем тужене од 27.11.2018. године законито престао радни однос. Пре отказа уговора о раду, тужена је тужиљу писаним путем упозорила на постојање разлога за отказ, у складу са обавезом из члана 180. Закона о раду. Како је тужиљи законито престао радни однос, то нема основа да тужиља буде враћена на рад код тужене у смислу члана 191. Закона о раду.

Зато је Врховни касациони суд преиначио другостепену пресуду у преиначујућем делу, и потврдио првостепену пресуду у делу којим је одбијен тужбени захтев за поништај решења тужене о отказу уговора о раду и обавезивању тужене да тужиљу врати на рад, као и одлуку о трошковима првостепеног поступка који су правилно одмерени и досуђени туженој, док је захтев тужиље за накнаду трошкова поступка одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Туженој на основу чланова 165. став 2. и 163. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП припада тражена накнада трошкова ревизијског поступка на име трошка састава ревизије у износу од 33.000,00 динара чија је висина одмерена према опредељеном захтеву тужене (члан 163. став 2. ЗПП) у складу са Адвокатском Тарифом, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

Захтев тужиље за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију је одбијен као неоснован јер нису били потребни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, па је на основу члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић